

АНАЛИЗА РАДА АМБУЛАНТЕ ЗА ОРТОПЕДСКУ ХИРУРГИЈУ ДОМА ЗДРАВЉА ЗУБИН ПОТОК У ВАНРЕДНИМ УСЛОВИМА ОД 1999-2002.

Башчаревић Љ.¹, Радић Ј.², Ђуровић С.², Новески З.²

¹Медицински факултет Приштина, Косовска Митровица

²Дом здравља Зубин Поток

ANALYSIS OF WORK OF THE ORTHOPEDIC SURGERY SECTION WITHIN THE HEALTH CENTER IN ZUBIN POTOK IN EXTRAORDINARY CONDITIONS FROM 1999-2002.

Башчаревић Љ.¹, Радић Ј.², Ђуровић С.², Новески З.²

¹Medical faculty Priština, Kosovska Mitrovica

²Health center Zubin potok

SUMMARY

The level of the health protection determines the living standard of people in that area. If the standard is higher the health protection is on a higher level. Extraordinary circumstances on the territory of Kosova and Metohia in the period of almost whole last decade of 20th century caused much lower of health protection. It happened a spontaneous mobilisation of all factors of normal life in this area, causing an improvement in this matter. First public health workers made some changes and permitted their work with a great enthusiasm. Social-political structure of this area connected humanitarian organizations while Serbian population showed a strong determination to struggle with its strength for the existence in this area. Therefore the lowest level of the health protection in 1999 started gradually to improve. By opening new section within the Health Center in Zubin Potok (orthopedic and neurological) the scope of the health protection of the people got more extended. Orthopedic section opened an X-ray room where we X-rayed injuries and sickness of the locomotor systems. In the period 1999-2002. we checked 8692 sick people (42,65% workers, 49,30% housewives and pensioners and 8,30% children). However, we did 1404 surgery operation. We took out 82 benign tumors, 64 objects and 59 skin excision (removal of para-site-ixodes ricini). Nevertheless, we put 2039 bandages where injuries and sickness of locomotor systems occurred. During the last 3.5 years we did 301 X-ray photos. Gradual improvement of the standard of people, improvement of the social-political situation and further strong motivation of the population to stay in this area, contributing to better medical treatment and healing of sick people. It is contributing to the existence of the Serbian population in this area.

Key words: Health protection, Extraordinary conditions.

САЖЕТАК

Ниво здравствене заштите одређује ниво стандарда људи у тој средини. Уколико је стандард виши, здравствена заштита је на вишем нивоу. Ванредне околности, које су биле на целој територији Косова и Метохије, у периоду од скоро целе последње деценије XX века условиле су и много нижи ниво те заштите. Да би он био подношљивији дошло је до спонтане мобилизације свих чиниоца нормалног живота у једној средини. Прво су се престројили здравствени радници и свој рад проткали великим ентузијазмом. Социо-политичке структуре, ове средине, повезале су хуманитарне организације, док је српски живаљ показао снажну решеност да се свим својим снагама избори за опстанак на овоме простору. Тако је најнижи ниво здравствене заштите 1999. године почео постепено да се поправља. Отварањем нових амбуланти у Дому здравља Зубин Поток (ортопедска и неуролошка) шири се леза здравствене заштите становништва. Ортопедска амбуланта је активирала и отварање рентген кабинета где се снимају повреде и обољења локомоторног апарата. У току 1999-2002. године прегледано је 8692 болесника (42,65% радника, 49,30% домаћица и пензионера и 8,30% деце). У амбуланти је урађено 1404 хируршке интервенције. Извађено је 82 бенигна тумора, 64 страна тела и 59 екцизија коже (ixodes ricini). Постављено је 2039 имобилизација и бандажа код повреда и обољења локомоторног апарата. У току последње 3,5 године урађено је 301 рентгенграфија. Постепено подизање стандарда становништва, побољшањем социо-политичке ситуације и даља снажна мотивација становништва да остане на овим просторима доприноси бољем лечењу и излечењу болесних а све на путу опстанка српског живља на овим вековним просторима.

Кључне речи: Здравствена заштита, Ванредни услови.

УВОД

Дом здравља Зубин Поток отворен је у новој згради 1956. године. Од тада је Дом више пута дограђиван, адаптиран и реновиран. Данас су у згради смештени

амбуланта за: Општу медицину, школски диспансер, диспансер за жене, стоматолошка служба и простор за администрацију са гаражама. У згради је јуна 1999. год.

пронађен простор за смештај амбуланте за хируршку ортопедију и неурологију. Направљена је мала хируршка сала, постављен је рефлектор и стерилизатор и комплетан основни хируршки инструментаријум. Паралелно са амбулантом активиран је и рад рентген кабинета тако да су се створили услови за комплетнију дијагностику и лечење ортопедских болесника.

МЕТОДЕ РАДА

Ретроспективном студијом обрадили смо податке из амбулантних ортопедских протокола и протокола рентгенских снимака, у времену од јуна 1999. год. до краја 2002. год.

РЕЗУЛТАТИ РАДА И ДИСКУСИЈА

Рад ортопедске амбуланте у Дому здравља Зубин Поток организован је по систему моновалентности у раду. У раду амбуланте учествују и две медицинске сестре. У хируршким интервенцијама и ортопедским репозицијама, учествују и лекари опште медицине који су тог дана на дужностима у амбуланти опште медицине, а у раду на ортопедији су асистенти.

У табели 1 дајемо структуру запослених у Дому здравља Зубин Поток у временском периоду од 1999. до 2002. год.

Табела 1. - Структура запослених у Дому здравља Зубин Поток.

Квалификациона структура	Године			
	1999	2000	2001	2002
Лекари специјалисти	5	5	5	5
Лекари опште медицине	4	5	5	4
Лабораторијски техничари	4	5	4	4
Медицинске сестре	34	39	39	43
Медицинске сестре дечије	5	3	5	5
Техничари акушерства	2	2	2	3
Стоматолошки протетичари	7	7	8	8
Административни радници	7	7	6	6
Возачи	5	7	8	9
Спремачице	10	12	12	12
Техничка служба	3	3	3	4
Укупно	84	95	97	105

Табела 2. - Укупан број прегледаних болесника у ортопедској амбуланти.

Година	Број прегледа			укупно
	радници	домаћ. и пенз.	деца	
VI - 1999	260	380	111	750
2000	1112	1760	178	3050
2001	980	1045	253	2278
2002	1356	1105	153	2614
Укупно	3708(42.65%)	4290(49.35%)	698(8.03%)	8692

У Дому здравља раде 10 лекара (пет специјалиста и пет лекара опште медицине), 63 медицинских тех-

ничара, 12 спремачица, 9 возача и 6 административних радника. Укупно запослених 2002. год. било је 105 радника.

Од отварања амбуланте за ортопедску хирургију јуна 1999. год., када смо прегледали 750 болесника, број прегледаних је растао 2000.-3050; 2001.-2278 и 2002.-2614. Све укупно кроз амбуланту је прошло 8692 болесника.

Табела 3. - Број врста ортопедских интервенција.

Година	Прим. обр. ране	Хируршке интервенције					Опекотине
		Extirp. tumora					
		Hug.	Lyg.	Ter.	Extr. str. tela	Exiz. kože	
1999	205	5	4	6	10	4	15
2000	470	9	6	8	35	8	33
2001	350	9	6	7	10	21	27
2002	379	6	7	9	9	26	22
Укупно	1404	29	23	30	64	59	107

Примарно обрађених рана задњих 3,5 година било је 1404. У овом броју су обухваћене све ушивене ране, било да су настале услед повреде на раду или у саобраћајним удесима. Овде су убројане и обрађене склопетаринне ране и ране настале вађењем страних тела, тумора и ексцизије коже код уједа крпеља. Посебно је интересантан број који говори о броју ексцизија код уједа *ixodes ricini* и његовог одстрањивања из тела. Број тих интервенција годинама постепено расте тако да их је било 2002. год. 26 а укупно 59. Ово је и својеврстан показатељ контаминације терена овим инсектом и борбе против крпељске грознице која се у овим ванредним условима појавила и полако али сигурно проширила.

Табела 4. - Број ортопедских репозиција и фиксација.

Година	Гипсане имобилизације			Фиксација бандажема	Укупно
	Мали гипс	Средњи гипс	Велики гипс		
1999	25	22	7	128	182
2000	120	93	38	520	772
2001	111	72	41	405	649
2002	120	84	35	249	988
Укупно	376	241	121	1301	2039

Из табеле 4 видимо да је највише постављено малих гипсева 376 (18,44%), средњих 241 (11,81%) и великих 121 (5,93%). Највећи број повреда и прелома коштаног ткива био је у пределу: шака, стопала и скочног зглоба као и ручног зглоба. Ово је логично, јер су ове повреде и најчешће у ортопедији а дешавају се на раду или код деце у току своје активности. Ове повреде се репозицијом и имобилизацијом одлично лече. Повреде лаката, потколенице, подлактице и надлактице захтевају поста-

вљање, тз. Средњих гипсева. Ми смо и ту репозицију радили и гипсеve постављали и настављали даље лечење са Здравственим центром у Косовској Митровици ако је била потребна хируршка интервенција. Таквих имобилизација је било 241 (11,81%). Велики гипсеви се постављају код прелома надлактице, кука, рамена, кичменог стуба и карлице и њих је било 121 (5,93%). Ми смо те гипсеve контролисали и регенерисали у случају њиховог попуштања пошто су болесници имали даљу потребу за кућним лечењем. Укупни број постављених имобилизација и фиксација био је 2039 (23,45%) од укупно лечених 8692 болесника. Ако броју имобилизација додамо број хируршких интервенција (2039+1609) добијамо број 3649. Одузимањем овога броја од броја укупно прегледаних добијамо 58,03% или проценат медикаментозно лечених ортопедских болесника. Значи око 47% болесника је лечено ортопедско-хируршким интервенцијама.

Табела 5. - Дијагностика повреда и ортопедских болести рендгенграфијама.

Год.	Доњи екстр.			Гор. екстр.			Карлица	Кич. стуб и гр. кош	Укуп.	
	Стопало	Подк.	Надкол.	Шака	Р. згл.	Подл.				Надл.
1999	4	14	8	5	5	2	3	9	5	58
2000	15	18	19	12	7	3	7	23	12	128
2001	12	17	14	11	4	5	7	14	9	102
2002	6	7	5	6	3	2	3	2	1	35
Укуп.	144			82				48	27	301

У табели 5 дајемо број рендгенграфија од 1999-2002. год. Урадили смо 301 графију. На доњем екстремитету 144 (47,84%), горњем екстремитету 82 (27,24%), карлици у куку 48 (15,94%), кичменом стубу и грудном кошу 27 (8,97%). Мали број графија 2002. год. био је услед квара рентген апарата и дуготрајног његовог поправљања. логично је што су графије на доњим екстремитетима чешће јер су чешће и повреде као и обољења (coxarthrose, gonarthrose и тд.)

Медикаментозно лечење болесника било је у 58,3% случајева а то лечење било је: аналгетицима, антибиотицима, кортикопрепаратима, вазодилаторима и витаминима. Давање имунолошке заштите (SAT, Тетабулин, серуми против уједа итд.) било је онако како то прописују позитивни Закони Републике Србије.

ЗАКЉУЧАК

Рад амбуланте за ортопедску хирургију и резултате тога рада треба посматрати комплексно. У анализи тога рада, на првом месту треба издвојити рад лекара и медицинских техничара, који је био проткан великим ентузијазмом и дисциплином у разрешавању ортопедских болести у условима тешке немаштине, на свим пољима живота. Други момент, у тој анализи, је стрпљивост болесника у борби са свим тешкоћама којим је српски живаљ на овој територији изложен и његова решеност да издржи. Реорганизација неких делова медицинске заштите у Дому здравља Зубин Поток учинила је бољитак у лечењу јер се прилагодила новонасталој ванредној ситуацији (формирање амбуланти, сала и рентгенкабинета) и тако као организација учинила бољим лечење.

Хронични стрес, настао услед губитка слободе, имовине, смрти рођака и пријатеља, са своје стране су оптерећивале и здравствене раднике и оболеле људе. Непрекидни рад ортопедске амбуланте са рентгенкабинетом условљавао је сваки даном све већу психичку и моралну стабилност болесника тако да су последице хроничног стреса јењавале. Немаштина у лековима, као и сиромаштво становништва, као даљег момента у анализи резултата, неутралисано је бесплатним прегледима и другим медицинским услугама. Ригорозна контрола у потрошњи лекова је са своје стране помогла бржем опоравку болесника. Набавка нових апарата (дуплера, ултразвука, дијатермије, ЕКГ и др.) сигурно ће подићи ниво здравствене заштите. Постепено повећање стандарда становништва, побољшање социо-политичке ситуације на овом простору, као и даља мотивација становништва да остане на овом простору доприносиће бољем лечењу и излечењу а све на добром путу опстанка српског живља на свом вековном простору.

ЛИТЕРАТУРА

1. Zbornik rezimea XXX Dana preventivne medicine u Nišu, 24-27.9./96.
2. Zbornik rezimea XXXI Dana preventivne medicine u Nišu, 24-27.9./97.
3. Stolić, Perišić, Stolić R., Jovanović D.: Organizacija zdravstvene zaštite stanovništva u vanrednim uslovima - Praxis medica 29(1-2) 2001.
4. Baščarević Lj.: Ortopedija i traumatologija lokomotornog sistema, Univerzitet u Prištini, 2002.
5. Dani terora, Centar za mir i toleranciju - Beograd, 1999. str. 221.
6. Drecun M.: Drugi kosovski boj, LDUJ - Veternik-Beograd, 2001.